



Time-outplan/ positief omgaan met ongewenst gedrag

Op De Pontonnier werken we in alle groepen op dezelfde wijze met een time-outplek, een boostplek en een rustig werken-plek.

Uitgangspunt in het time-outprotocol is dat de leerkracht verantwoordelijk is. De leerkracht is probleemeigenaar en zoekt naar een oplossing voor het gedrag van zijn/haar leerling. De leerling blijft in principe in de klas. Als het de leerling niet lukt om op de time-out plek tot rust te komen kan hij naar de time-outplek in de buurtklas. Als ook de buurt klas niet toereikend blijkt kan gebruik worden gemaakt van de time-out plek bij de achterwacht.

De time-outplek

De time-outplek is een middel om preventief en wanneer nodig curatief te handelen zodra de leerkracht of de leerling merkt dat er sprake is van overprikkeling / ongewenst gedrag.

De time-outplek kan dan de mogelijkheid bieden even tot rust te komen.

Er bestaan verschillende time-out plekken:

- Time-out plek in de klas
- Time-out plek in een andere klas
- Time-out plek bij de achterwacht

Time-out plek in de klas, preventief en curatief

De time-out plek in de klas is een plek om even tot rust te komen, om te herstellen en zo te voorkomen dat het écht misgaat qua gedrag.

De time-out plek in de klas wordt gebruikt:

- Wanneer je ziet/hoort dat de leerling overprikkeld raakt en dreigt te ontsporen;
- Wanneer je na meerdere malen (max 2 x) wijzen op het gewenste gedrag, geen positieve verandering ziet;
- De leerlingen kunnen ook zelf aangeven dat ze een time-out nodig hebben.

De time-outplek in een andere klas, preventief en curatief

Aan iedere klas is een buurtklas gekoppeld. De buurtklas is bij voorkeur dichtbij. Soms is het i.v.m. de samenstelling van de groep beter om uit te wijken naar een klas iets verderop.

De leerkrachten zijn zelf verantwoordelijk voor het maken van afspraken met een buurtklas. Als het de leerling niet lukt om op de time-out plek in de klas tot rust te komen kan hij naar de time-outplek in de buurtklas. De time-out in de buurtklas duurt tot het einde van de desbetreffende les.

De time-out plek bij de achterwacht, curatief

Bij aanvang van de dag moet duidelijk zijn wie de achterwacht is. Dit kan zijn de directie, de leraar(s), orthopedagoog of schoolmaatschappelijk- werker.

Per situatie wordt door de verantwoordelijke achterwacht bekeken wat de beste handelwijze is. Te denken valt aan: tot rust komen, gesprekken, een gepaste consequentie, werk maken of in het

uiterste geval besluiten dat het raadzaam is een leerling naar huis te sturen. De leerling blijft hier tot het eind van de desbetreffende les, mits de leerling weer tot rust is gekomen.

De boos-plek

De boos-plek is een plaats buiten de klas uit het zicht waar de leerling die boos is ervoor kan kiezen even tot rust te komen. Geef een tijd aan het kind hoe lang het op de boos plek mag blijven (5-10 min max.)

De rustig werken-plek

De rustig werken-plek is een plaats in of buiten de klas waar de leerlingen in overeenstemming met de leerkracht even ongestoord kan werken.

Visualisatie

Om de verschillende functies van de time-outplek, boos-plek en rustig werken-plek, overzichtelijk te houden en om zichtbaar te maken aan de omgeving waarom een leerling apart zit, wordt er gewerkt met drie kaarten.

- De groene kaart: ik wil rustig werken
- De oranje kaart: ik heb/neem een time-out
- De rode kaart: ik ben boos

De leerling die gebruik maakt van de aparte tafel pakt voordat hij/zij gaat zitten de passende kaart en ligt die op tafel.

Registratie

De time-out momenten worden bijgehouden op een registratieformulier (zie bijlage). Je gebruikt per week een nieuw formulier waarop je per kind turft wanneer het gebruik heeft gemaakt van:

- Rustplekje in de klas
- Time-out in de klas
- Boosplek in de klas
- Rustplekje buiten de klas
- Time-out in de buurtklas
- Time-out bij de achterwacht
- Weggelopen

Inrichten time-out plek

Richt een aparte plek in, ideaal is meerdere plekken.

Creëer de aparte plek achter een hoge gesloten kast.

De plek is een prikkelarm. De leerkracht bepaalt naar eigen inzicht of de leerling wel of geen werk mee krijgt. Voor de boos-plek is het van belang dat die uit het zicht van de andere leerlingen is. Sommige leerlingen vinden het fijn in een hoekje of onder een tafel te kruipen.

Buurtklas bepalen en onderlinge afspraken maken

Wanneer een leerling niet voldoende herstelt (de leerkracht beoordeelt dit) en niet terug kan om weer mee te doen met de klas volgt de time-out in de buurtklas. De leerkrachten maken onderling afspraken over wel of geen werk mee. In principe is de time-out tot het eind van desbetreffende

les, tenzij de leerkrachten anders bepalen in overleg. De leerkracht van de buurtklas bepaalt de grenzen en vertelt wat de leerling wel en niet mag doen.

Alle leerlingen op de hoogte brengen van de werkwijze t.a.v. aanpak time-out, met groep oefenen om time-out plek in te zetten.

Van te voren moeten alle leerlingen op de hoogte zijn van de werkwijze t.a.v. de time-out plek. Het moet de leerlingen duidelijk zijn dat de time-outplek een herstelplek is, een kans om rustig te worden om zo weer mee te kunnen doen met de groep. De time-out plek is geen strafplek. Tijdens een Kanjerles kun je samen met de leerlingen afspreken hoe je in de klas omgaat met het time-out protocol en de drie kaarten.

In de klas is vaak maar ruimte voor 1 aparte plek. Leg uit en spreek af dat 'boos' altijd voor gaat. Leerlingen die op het hetzelfde moment een time-out nodig hebben of stil willen werken kunnen bv. In overeenstemming met de leerkracht uitwijken naar de gang, of gelijk naar de buurtklas. De leerkracht houdt de regie! Bedenk dat de gang is niet geschikt is voor alle leerlingen. Voor welke leerlingen gelden aparte afspraken?

Handelswijze stap voor stap

(Zie ook stroomdiagram)

0. Voorbereiding invoeren time- outplan:

- Inrichten time-out plek
- Buurtklas bepalen en onderlinge afspraken maken.
- Alle leerlingen op de hoogte stellen van de werkwijze t.a.v. aanpak time-out, met groep oefenen om time-out plek in te zetten.

1. Herhalen van gewenste gedrag/ de regel die je wilt zien van de leerling (max.3 x)

Voorbeeldzinnen met gewenst gedrag:

- Bij **het voor je beurt praten, erdoor heen praten**: *ik wil dat je stil bent als iemand anders aan het woord is, dat is de regel, je mag wel je vinger opsteken.*
- Bij **niet (actief) meedoen met de les**: *Ik wil dat je meedoet met de les, ik wil dat jij ook antwoorden probeert te geven.*
- Bij **verbaal geweld t.o.v. medeleerlingen en volwassenen**: *Ik zie dat je boos bent, ik wil dat je probeert dit rustig te bespreken.*
- Bij **fysiek geweld t.o.v. medeleerlingen**: *Ik zie dat je boos bent, ik wil dat jij je handen en voeten bij je zelf houdt, dat is de regel.*

2a. Complimenteren als een leerling zich herstelt na het herhalen van het gewenste gedrag/ de regel en het gewenste gedrag laat zien.

Voorbeeldzinnen complimenteren:

- *Goed zo, nu steek jij je vinger op en ben je stil, fijn...(naam)!*
- *Ik wist wel dat je het antwoord wist! Fijn dat je nu goed meedoet (naam)!*
- *Kijk nu ben je lekker aan het werk, je bent zelfs al bijna klaar, goed hoor!*
- *Goed opgelost, je hebt het rustig besproken!*

2b. Op neutrale toon aangeven dat je ziet/hoort dat het de leerling nu niet lukt om het gewenste gedrag/de regel te laten zien. Vraag of dit klopt. Deze stap komt altijd pas na minimaal 2, maximaal 3 herhalingen van het gewenste gedrag.

Voorbeeldzinnen aangeven dat het niet lukt:

- *Ik zie dat je onrustig bent en het nu moeilijk voor je is om mee te doen met de les, klopt dat?*
- *Ik hoor dat je er door heen praat en het nu lastig is om hiermee te stoppen, merk je dat zelf ook?*
- *Ik zie dat jij je klasgenoot aanraakt, terwijl hij dit niet wil, lukt het even niet?*

3a. Leerling geeft aan/laat merken dat het (even) niet gaat.

Je vraagt of dit klopt of je vraagt of hij zich hierin herkent. (Hiermee toon je respect aan de leerling en leer je hem zijn eigen signalen te herkennen wanneer het dreigt mis te gaan. Hiermee laat je de leerling ook merken dat je beseft dat het reguleren van gedrag moeilijk is.

3b. leerling geeft aan dat het nu wel gaat.

Laat de leerling het gewenste gedrag/de regel benoemen. Spreek je vertrouwen uit in zijn gedrag. Als je merkt aan de non-verbale communicatie of de intonatie waarmee de leerling dit zegt, dat hij het niet meent, verwoord je dit en ga je over tot 4.

Voorbeeldzinnen aangeven dat het lukt:

- *Dus je denkt dat het nu wel lukt? Wat zie ik dus? Goed, ik vertrouw erop dat jij je nu aan de regel houdt.*

Wanneer je denkt dat hij het niet meent:

-*Je zegt dat het wel gaat, maar ik zie aan je houding dat het niet gaat. Je gaat nu even rustig worden op de time-out plek etc.*

4. Time-out in de klas (volgt na 3a)

Je geeft op neutrale toon aan dat hij even gaat zitten op de time-out plek zodat hij tot rust kan komen. Je herhaalt 1 keer het gewenste gedrag op de time-out plek, zodat hij straks (na ong. 5 minuten) weer kan meedoen met de les. Geef de leerling hierbij verwerkingstijd om het gewenste gedrag in zich op te nemen. Gebruik eventueel de timetimer.

Uitzondering: bij fysiek geweld t.o.v. medewerkers of leerlingen is een preventieve time-out niet geschikt. Op fysiek geweld volgt altijd een curatieve time-out bij de achterwacht.

Voorbeeldzinnen time-out plek:

- *Ik denk dat het goed is dat je even tot rust komt op de time-out plek zodat het niet mis gaat.*

- *Dan kun je zo weer mee doen*

Wat directer, maar wel op neutrale toon:

- *Je gaat nu even op de time-outplek, dan zul je zien dat het zo weer goed gaat. Even rustig worden.*

Wanneer je gebruik maakt van de timetimer gaat de tijd pas in als de leerling rustig op de time-out plek zit. Wanneer de leerling niet het gewenste gedrag laat zien op de time-out plek, dan gaat de tijd nog niet in. Je plaatst de time-timer zo, dat de leerling er niet aan kan zitten maar er wel zicht op heeft. Wanneer de tijd verstreken is of wanneer de leerkracht ziet dat het weer kan, nodigt hij/zij de leerling uit weer mee te doen met de groep.

De leerling bepaalt niet zelf wanneer hij weer deelneemt aan de groep, dit besluit wordt door de leerkracht genomen. Wanneer de leerling niet (voldoende) herstelt waardoor je de time-out tijd niet kunt laten ingaan, benoem je dit op neutrale toon aan de leerling.

Voorbeeldzinnen na time-out:

Let op intonatie en *levelen*: met zachte, vriendelijke stem, op ooghoogte van de leerling.

- *Goed gedaan, (naam), je hebt rustig gezeten, denk je dat het weer gaat? Fijn! Wat is de regel? Je mag weer meedoen met de les, ga maar op je eigen plaats zitten.*

- *Oké, de tijd is om, gaat het weer? Wat is de regel? Goed! Kom maar in de kring!*

Non verbale signalen zijn nu ook cruciaal: geef de leerling een knipoog, een aai over de bol of klop op zijn schouder. Hiermee laat je merken blij te zijn met het herstel en de participatie in de groep.

5. Leerling herstelt niet voldoende.

Kan na maximale tijd niet meedoen aan groepsactiviteit. Je vertelt de leerling op een neutrale toon dat je ziet dat het hem niet lukt om het gewenste gedrag te laten zien en dat hij een time-out bij de buurtklas krijgt om rustig te worden.

Voorbeeldzinnen time-out plek:

- *Ik zie dat het moeilijk gaat op de time-out plek in de klas. We gaan even naar de buurtklas, zodat je daar rustig kunt worden.*

- **Wat directer, maar wel op neutrale toon:** *Je gaat nu even naar de buurtklas, dan zul je zien dat het zo weer goed gaat.*

6. Time-out in vooraf bekende buurtklas.

Ongeveer voor de duur van de betreffende les. De leerkracht brengt de leerling naar de buurtklas.

Voorbeeldzinnen time-out plek:

- *We gaan nu samen naar de buurtklas. Hier kun je je werk afmaken en aan het einde van de les kom ik je weer ophalen. OF Hier kun je even rustig worden en aan het einde van de les kom ik je weer ophalen. (afhankelijk van situatie bepaalt de leerkracht of het kind wel of geen werk meekrijgt.)*

Wat te doen als een leerling weigert naar de time-out plek in de klas te gaan?

- Leerling mag 1x aangeven dat het nu wel gaat (zie 3b). Wanneer de leerling dit niet kan waarmaken en wederom niet het gewenste gedrag vertoont, dan volgt stap 4.
- Wanneer de leerling weigert om op de time-outplek te gaan zitten, geef je eerst aan dat het een tot rust kom plek is en geen strafplek. Daarna herhaal je je verzoek duidelijk kop neutrale toon. Je geeft hierbij aan dat dit de regel is in de groep.
- Je geeft rustig aan dat de leerling de keuze heeft om zelf op de afgesproken plek te gaan zitten of dat je hem hierbij helpt.
- Je geeft aan dat je anders de achterwacht moet roepen zodat deze de leerling

- meeneemt naar de curatieve time-outplek.
- Je pakt hem rustig aan de arm en loopt met hem naar de time-outplek. Wanneer de leerling er echt een strijd van maakt, waarbij hij ook fysiek wordt t.o.v. jou als leerkracht stop je.
- Je geeft aan dat je nu de achterwacht moet laten komen en geeft de leerling nog 1 kans om zich te herstellen, herhaal 2.
- Je laat de achterwacht halen (stuur een leerling met incidentmelding).
- De achterwacht geeft rustig aan dat de leerling mee moet lopen naar de achterwacht time-outplek.
- Als achterwacht geeft je rustig aan dat leerling de keuze heeft om zelf op de afgesproken plek te gaan zitten of dat je hem hierbij helpt.
- Je pakt hem rustig aan de arm en loopt met hem naar de curatieve time-outplek. Wanneer de leerling er echt een strijd van maakt, waarbij hij ook fysiek wordt t.o.v. jou stop je.
- De achterwacht oordeelt (in samenspraak met leerkracht en/of IB) op dat moment wat nodig is, zoals betrokkenheid directie en eventueel ouders bellen.
- Wanneer ouders/verzorgers na herhaalde pogingen niet bereikbaar zijn, volgt er een brief met uitnodiging.
- Wanneer er sprake is van grensoverschrijdend gedrag treedt het protocol grensoverschrijdend gedrag in werking.

7. Curatieve time-out bij de achterwacht.

Wanneer een leerling weigert naar de time-outplek te gaan, vraagt de leerkracht een andere leerling de intern begeleider/achterwacht te halen. De intern begeleider/achterwacht haalt de desbetreffende leerling op om naar de curatieve time-out te gaan. Dit is meestal voor de duur van de betreffende les. Per situatie wordt door de verantwoordelijke achterwacht bekeken wat de beste handelwijze is.

Te denken valt aan: tot rust komen, gesprekken, een gepaste consequentie, werk maken of in het uiterste geval besluiten dat het raadzaam is een leerling naar huis te sturen.

Evaluatie na preventieve en curatieve time-out.

Zorg ervoor dat je na een time-out altijd een kort gesprekje houdt met de leerling. Om de trigger te achterhalen van zijn gedrag en erachter te komen wat de leerling nodig heeft om het gewenste gedrag wel te laten zien. De leerling leert hierdoor te reflecteren en te anticiperen op zijn eigen gedrag. Het liefst direct na de time-out.

Voorbeeldvragen:

- Waarom ging je naar de time-out?
- Hoe kan je het de volgende keer anders doen?
- Hoe kan ik je daarbij helpen?

8. Time-out bij directie.

Wanneer dit niet werkt treedt het protocol grensoverschrijdend gedrag in werking.

Stroomdiagram time-outplan/ positief omgaan met ongewenst gedrag

